

Aktualne zagrożenia mikrobiologiczne w gabinetach kosmetycznych oraz wytyczne dotyczące postępowania

Current microbiological hazards in beauty salons and guidelines for the procedure

WPROWADZENIE

W gabinetach kosmetycznych ze względu na specyfikę wykonywanych zabiegów oraz bezpośredni kontakt klienta z osobą wykonującą zabieg, ryzyko związane z zakażeniami na drodze bezpośredniej i pośredniej jest bardzo duże. Kontakt bezpośredni może być spowodowany inokulacją czyli ekspozycją na zakażoną krew lub inny materiał zakaźny poprzez naruszenie ciągłości tkanek, gdzie nośnikiem jest zakażony przedmiot powodujący naruszenie ciągłości błony [1-3]. Zakażenia na drodze

krwiopochodnej związane są z wykonywaniem zabiegów w których może dojść do przzerwania ciągłości naskórka – body piercing, makijaż permanentny, manicure, pedicure, depilacja, czy mezoterapia igłowa. Najczęściej jednak do przenoszenia drobnoustrojów dochodzi drogą kropelkową, kiedy materiałem zakaźnym jest śluz z dróg oddechowych i jamy ustnej rozpylony w postaci drobnych kropelek tj. aerozolu zawierającego drobnoustroje takie jak grzyby, pleśnie czy chociażby wirus grypy czy koronowirus [4].

Marta Bednarek^{1,2}

¹ Katedra Biologii Molekularnej Uniwersytet Gdański ul. Wita Stwosza 59 80-308 Gdańsk
M: +48 609 200 346
E: marta.bednarek@ug.edu.pl

² Esthetic Klinika Trychologii ul. Krzywoustego 25 lok. 9 80-034 Gdańsk
M: +48 692 133 309
E: martabednarek4@gmail.com

» 302

STRESZCZENIE

Praca kosmetologa wymaga bezpośredniego kontaktu i niesie ze sobą warunek zapewnienia bezpieczeństwa każdej osobie przebywającej w gabinecie. Procedury postępowania powinny chronić zarówno klienta, jak i osobę wykonującą zabieg.

Celem pracy było zwrócenie uwagi na potrzebę weryfikacji postępowania i procedur w gabinetach kosmetycznych i medycyny estetycznej ze względu na wprowadzony stan pandemii związanej ze zwiększoną liczbą zakażeń wirusem SARS-CoV-2 w Polsce.

Świadomość na temat możliwych zagrożeń epidemiologicznych w gabinetach kosmetycznych w wzrasta. Podwyższony stopień zagrożenia koronawirusem SARS-CoV-2 przyczynił się do weryfikacji dotychczasowych procedur higieniczno-sanitarnych w gabinetach oraz wypracowania nowych wytycznych.

Słowa kluczowe: zagrożenia mikrobiologiczne, gabinet kosmetyczny, higiena, zakażenie, SARS-CoV-2, COVID-19, sterylizacja, dezynfekcja, postępowanie, procedury

ABSTRACT

The work of a cosmetologist requires direct contact with the client, and thus ensuring each person's safety in the office. Procedures should protect both the client and the person performing the procedure.

The aim of the study was to draw attention to the need to verify the course of action and the procedures in beauty salons and aesthetic medicine due to the introduced pandemic state, which has been associated with the increased number of SARS-CoV-2 virus infections in Poland.

Awareness about possible epidemiological threats in beauty salons is increasing. The increased risk of SARS-CoV-2 coronavirus has contributed to the verification of current hygiene and sanitary procedures in offices and the development of new guidelines.

Keywords: *microbiological hazards, beauty salon, hygiene, infection, SARS-CoV-2, COVID-19, sterilization, disinfection, course of action, procedures*

otrzymano / received

30.05.2020

poprawiono / corrected

05.06.2020

zaakceptowano / accepted

14.06.2020

REGULACJE PRAWNE

Ze względu na dość liczne zagrożenia biologiczne, pracownicy powinni stosować sprzęt jednorazowy oraz narzędzia poddawane wcześniej procedurze sterylizacji. Właściwe postępowanie, przestrzeganie procedur sanitarno-higienicznych, a także odpowiednie wyposażenie gabinetu, zapewnia bezpieczną pracę oraz zmniejsza ryzyko zakażenia klientów. Kluczową regulacją jest ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz.1239) [5]. Nastęstwem ogłoszenia pandemii w Polsce w dniu 20 marca 2020 r. było zamknięcie gabinetów kosmetycznych. Na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii od 18 maja 2020 r. uruchomiono ponownie funkcjonowanie branży beauty. Spowodowało to wielkie poruszenie oraz bardzo liczne spekulacje dotyczące nowych wymogów sanitarnych oraz środków ochrony osobistej w gabinetach oraz salonach [6, 7]. Ogłoszone przez Ministerstwo Rozwoju we współpracy z Głównym Inspektoratem Sanitarnym (GIS) wytyczne dla salonów kosmetycznych i fryzjerskich nie były jednak zaskoczeniem (tab. 1, tab. 2) [8, 9]. Nie powstały nowe obostrzenia oprócz nielicznych wytycznych takich jak: zachowanie 2 metrów odległości pomiędzy stanowiskami, zasłanianie okolic oczu, nosa i ust, zdalna rejestracja klientów, likwidacja poczekalni oraz reorganizowanie pracy gabinetów lub salonów aby ograniczyć kontakt klientów pomiędzy sobą, wypracowanie dwóch nowych procedur postępowania przy podejrzeniu zakażenia koronawirusem pracownika lub klienta.

W większości gabinetów oraz salonów kosmetycznych procedury higieniczno-sanitarne procedury zapewniające bezpieczeństwo stosuje się od wielu lat. Procesy prowadzące do usunięcia lub zniszczenia drobnoustrojów: sanityzacja, dezynfekcja czy sterylizacja, prowadzone są regularnie zgodnie z procedurami wypracowanymi przez każdy z gabinetów. Jest to jeden z podstawowych elementów, kontrolowany i weryfikowany podczas kontroli Powiatowej Stacji Sanitarnej, której podlegają wszystkie gabinety na terenie Polski.

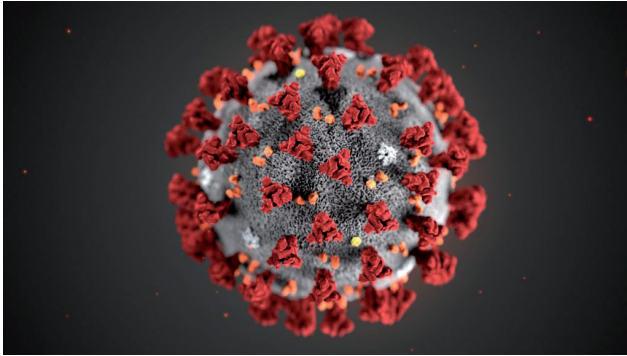
Jak podaje Ministerstwo Rozwoju oraz Główny Inspektorat Sanitarny, celem wdrożenia procedur w gabinetach świadczących usługi kosmetyczne i estetyczne w trakcie epidemii COVID-19 w Polsce było: zwiększenie bezpieczeństwa pracowników i klientów gabinetu, minimalizowanie ryzyka zakażenia pracowników oraz klientów, ograniczenie liczby kontaktów na terenie gabinetów w ramach zabezpieczenia przed możliwym zakażeniem, a także określenie rekomendowanych działań epidemiologicznych dostosowanych do etapu zaawansowania stanu epidemii. Właśnie ten ostatni cel jest dodatkową procedurą w „nowej rzeczywistości”. Po stronie osób prowadzących gabinety kosmetyczne leży zapewnienie bezpieczeństwa pracowników i klientów, a także stworzenie

procedury zapobiegawczej w sytuacji podejrzenia zakażenia koronawirusem pracownika, a także procedury postępowania w przypadku podejrzenia u klienta zakażenia koronawirusem. Reasumując, oprócz zapewnienia bezpieczeństwa pracownikowi oraz klientowi wymagane jest wypracowanie i spisanie, według opinii autora, tych właśnie dwóch wymienionych powyżej procedur (tab. 3, tab. 4) [8, 9].

Dotychczas szeroko omawiane i stosowane były procedury zapobiegawcze w odniesieniu do chorób przenoszonych drogą naruszenia ciągłości tkanek, aby ograniczyć rezerwuary: wirusów (HBV, HCV, HPV czy HIV), bakterii (*Streptococcus*, *Staphylococcus*), grzybów (*Pityrosporum ovale*, *Candida* sp.) oraz pasożytów (*Demodex folliculorum*).

Główną drogą zakażenia koronawirusem jest droga kropelkowa oraz kontaktowa. Ten otoczkowy wirus RNA, to koronawirus SARS-CoV-2 (fot. 1). Koronawirusy są jednymi z największych wirusów RNA pod względem genomu, zawierają ok. 30000 zasad kodujących 15 genów oraz rozmiar wirionu o średnicy 80-180 nm (fot. 1) [10, 11].

SARS-CoV-2 został zakwalifikowany do grupy trzeciej ryzyka mikrobiologicznego. Należy do rodziny *Coronaviridae*, nazwa tej rodziny została nadana na podstawie obrazu w mikroskopie elektronowym, ponieważ wypustki glikoprotein wystające z lipoproteinowej otoczki tworzą wokół niej koronę. Koronawirusy były rozpoznawane wśród zwierząt już w latach 30. poprzedniego wieku. Na przełomie 2002 i 2003 roku jeden ze szczepów koronawirusa przeszedł głęboką mutację w sensie genetycznym, przekroczył barierę gatunkową i stał się groźny dla człowieka, powodując zespół oddechowy, któremu nadano nazwę SARS (*Severe Acute Respiratory Syndrome*), a mutanta opatrzone symbolem SARS-CoV. Dokładnie 10 lat od wybuchu epidemii SARS-CoV (w roku 2012), zanotowano przypadki zachorowań na nową, równie groźną chorobę zakaźną określaną jako bliskowschodni zespół niewydolności oddechowej MERS (*Middle East Respiratory Syndrome*) wywołaną przez wirusa MERS-CoV [12, 13]. Szacuje się że ok. 30% kataralnych infekcji spowodowana jest przez koronawirusy. Pierwsze zachorowanie zostało zgłoszone pod koniec 2019 r. w Wuhan (Chiny). Droga przenoszenia to głównie droga kropelkowa, stąd zalecenia o zachowaniu dystansu 2 m, a czas inkubacji wynosi średnio 5 dni (2-10 dni). Charakteryzuje się dużą wirulencją, a także (co przedstawiają wyniki) małym współczynnikiem śmiertelności. Większość osób zakażonych wirusem SARS-CoV-2 przechodzi zakażenie bezobjawowo, u niektórych z nich rozwija się zapalenie płuc lub ARDS wymagający wentylacji mechanicznej. Wirus SARS-CoV-2 może kolonizować i atakować układ oddechowy, nerwowy (stąd objawy takie jak bóle głowy, nudności, uczucie splątania czy brak powonienia), układ pokarmowy, układ moczowy oraz układ krwionośny [14]. Pełne dane wirusologiczne czy epidemiologiczne będą nam znane za kilka lat.

Fot. 1 Koronawirus SARS-CoV-2. Źródło: [15]

Tabela 1 Zebranie wytycznych Ministerstwa Rozwoju i GIS opublikowane w celu zapewnienia bezpieczeństwa pracowników i klientów gabinetów świadczących usługi kosmetyczne i estetyczne w trakcie epidemii SARS-CoV-2 w Polsce.

1. Ograniczenie do niezbędnego minimum spotkań i narad wewnętrznych, spotkania powinny być przeprowadzane przy otwartych oknach z zachowaniem rekomendowanych odległości pomiędzy osobami (zalecane co najmniej 2 m między pracownikami).
2. Preferowane odprawy zdalne (kontakt telefoniczny lub e-mailowy).
3. Organizacja stanowisk pracy z uwzględnieniem wymaganego dystansu między pracownikami (zalecane co najmniej 2 m).
4. Organizacja stanowisk pracy – zalecana odległość 2 m. W przypadku braku możliwości zapewnienia zalecanej odległości pomiędzy stanowiskami, rekomendowane zainstalowanie ekranów ochronnych (przepierzenia, ścianki) pomiędzy stanowiskami. Dodatkowe przepierzenia można zastosować na stanowiskach manicure, w celu oddzielenia personelu od klienta. Przepierzenie powinno umożliwić przełożenie dłoni.
5. Reorganizacja gabinetu, uwzględniająca możliwość dystansowania społecznego i rozdzielania stanowisk, zwłaszcza we wszystkich częściach wspólnych.
6. Dystans ten może być zmniejszony wtedy, gdy wymaga tego realizacja usługi i stosowane są inne środki ochrony indywidualnej.
7. Umieszczenie w pomieszczeniach płynów do dezynfekcji w celu odkażenia każdej dotykanej powierzchni co najmniej 2-3 razy w ciągu dnia pracy i na koniec każdej zmiany.
8. Rozłożenie w czasie zaplanowanych wizyt, aby zmniejszyć liczbę osób przebywających w gabinecie w tym samym czasie. W gabinecie może przebywać tylko tyłu klientów, ile jest stanowisk do ich obsługi.
9. Organizacja trybu pracy z uwzględnieniem systemu zmianowego i rotacyjnego, tak aby nie dochodziło do mieszania się pracowników pracujących na danej zmianie. Dopuszczalna jest praca tego samego zespołu przez cały dzień.
10. Zalecane świadczenie usług w gabinecie z wyłączeniem osób pracujących na sesjach zdjęciowych, backstage'ach i pokazach zawodowych.
11. Zalecany pomiar i rejestrowanie temperatury ciała pracowników za pomocą termometru bezdotykowego przed rozpoczęciem pracy, za zgodą pracowników.
12. Możliwe jest rozważenie, za zgodą pracowników, prowadzenia codziennych procedur przeprowadzania i dokumentowania wywiadu, w szczególności o braku wstępowania objawów chorobowych u pracownika/osoby świadczącej usługi oraz o braku kontaktu z osobą, która miała widoczne objawy chorobowe lub była narażona na kontakt z osobą zakażoną.
13. W dniu poprzedzającym planowaną wizytę personel kontaktuje się z klientem w celu potwierdzenia wizyty.
14. Klient powinien być poinformowany o tym, że nie może przyjść na umówioną wizytę jeśli: <ul style="list-style-type: none"> występują u niego objawy wskazujące na chorobę zakaźną, jest w trakcie odbywania obowiązkowej izolacji lub kwarantanny, zamieszkuje z osobą, która jest poddana obowiązkowej izolacji lub kwarantannie, w ciągu tygodnia miał kontakt z osobą podejrzaną o zakażenie, zachorowanie lub skierowaną do izolacji.

cd. Tabela 1

15. Wytyczne dla pracowników. <ul style="list-style-type: none"> Przed rozpoczęciem pracy, tuż po przyjeździe do pracy, obowiązkowo należy umyć ręce wodą z mydłem. Używać środków ochrony indywidualnej adekwatnych do wykonywanego zabiegu, w tym: odzieży ochronnej (np. fartuch jednorazowy lub tekstylny prany w temperaturze min. 60°C z dodatkiem detergentu). Używać maseczki ochronnej, a w razie konieczności także przyłbic lub gogli lub zastępczo innych rozwiązań spełniających funkcję ochrony oczu. Używać rękawiczek jednorazowych – obowiązkowe noszenie rękawiczek przy wykonywaniu usługi (rękawiczki zmieniane każdorazowo po wykonaniu usługi). Jeżeli wymaga tego specyfika wykonywanego zabiegu, można zrezygnować z części powyższych elementów, postępując przy tym zgodnie z praktyką bezpiecznego wykonywania zabiegu. Regularnie, często i dokładnie myć ręce wodą z mydłem (zaleca się, aby instrukcją mycia rąk powiesić przy umywalce), dezynfekować osuszone dłonie środkiem na bazie alkoholu (min. 60%). Podczas kaszlu i kichania zakryć usta i nos zgiętym łokciem lub chusteczką – jak najszybciej wyrzucić chusteczkę do zamkniętego kosza i umyć ręce. Starać się nie dotykać dłońmi okolic twarzy, zwłaszcza ust, nosa i oczu. Dołożyć wszelkich starań, aby stanowiska pracy były czyste i higieniczne, szczególnie po zakończonym dniu pracy. Należy pamiętać o dezynfekcji powierzchni dotykowych jak słuchawka telefonu, klawiatura i myszka, włączniki światła czy biurka oraz sprzęt, który wykorzystywany jest podczas zabiegu. Regularnie (kilka razy w ciągu dnia) czyścić powierzchnie wspólne, z którymi stykają się klienci, np. klamki, poręcze, blaty, oparcia krzeseł. Unikać dojazdów do pracy środkami komunikacji publicznej, jeżeli istnieje taka możliwość. Nie używać telefonów komórkowych w trakcie wykonywania usługi. Poprosić, aby klient także ich nie używał. Dotykać wyłącznie przedmiotów niezbędnych do wykonania zabiegu w gabinecie zabiegowym w trakcie wykonywania usługi.
16. Wytyczne dla klientów. <ul style="list-style-type: none"> Nosić osłonę nosa i ust oraz rękawice ochronne (jeśli jest to możliwe, ze względu na rodzaj wykonywanego zabiegu). Nie używać telefonów komórkowych w trakcie wykonywania usługi. Nie przychodzić na zabieg z osobami towarzyszącymi.
17. Wytyczne dla realizowania kosmetycznych usług szkoleniowych. <p>Wytyczne dla prowadzącego.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nosić osłonę nosa i ust oraz rękawice ochronne (jeśli jest to możliwe, ze względu na rodzaj realizowanego szkolenia). Nie używać telefonów komórkowych w trakcie wykonywania usługi. Przyjść na szkolenie bez osób towarzyszących / możliwy model do ćwiczeń. Liczba uczestników powinna być zgodna z liczbą stanowisk pracy z zachowaniem zasad bezpieczeństwa. <p>Wytyczne dla uczestnika.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nosić osłonę nosa i ust oraz rękawice ochronne (jeśli jest to możliwe, ze względu na rodzaj realizowanego szkolenia). Nie używać telefonów komórkowych w gabinecie. Przyjść na szkolenie bez osób towarzyszących. Posiadać odzież ochronną (fartuch, jednorazowe rękawiczki i osłonę ust i nosa).
18. Klient w zależności od rodzaju wykonywanego zabiegu powinien: zdezynfekować ręce i/lub założyć rękawiczki jednorazowe, nosić środek ochrony zasłaniający usta i nos lub zastępczo inne rozwiązanie spełniające jego funkcję, jeżeli specyfika zabiegu na to pozwala.

Źródło: [8]

Tabela 2 Zebranie wytycznych Ministerstwa Rozwoju i GIS opublikowane w celu zapewnienia bezpieczeństwa w lokalu usługowym (gabinecie) świadczącym usługi kosmetyczne i estetyczne w trakcie epidemii SARS-CoV-2 w Polsce.

1. Umieszczenie w widocznym miejscu przed wejściem informacji o maksymalnej liczbie klientów mogących jednocześnie przebywać w gabinecie oraz o przyjętych środkach ochrony i procedurach, tak aby klient mógł się z nimi zapoznać przed wejściem do gabinetu.
2. Przyjmowanie klientów wyłącznie po wcześniejszym umówieniu za pomocą środków zdalnych. Poczekalnie są wyłączone z użytku.
3. Zapewnienie klientom środków do dezynfekcji (płynny dezynfekcyjny) w obszarze recepcji/kasy lub przy wejściu/wyjściu.
4. Dopilnowanie, aby klienci dezynfekowali dłonie i/lub zakładali rękawice ochronne oraz posiadali ochronę zakrywającą usta i nos jeśli pozwala na to specyfika zabiegu.
5. Wywieszenie w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych instrukcji dot. mycia rąk, zdejmowania i zakładania rękawiczek, zdejmowania i zakładania maseczki, a przy dozwolonych z płynem do dezynfekcji – instrukcje dezynfekcji rąk.

6. Zapewnienie sprzętu i środków oraz monitorowanie codziennych prac porządkowych, ze szczególnym uwzględnieniem dezynfekowania powierzchni dotykowych – poręczy, klamek, włączników światła, uchwyty, poręczy i oparcz krzesel i powierzchni płaskich, w tym blatów w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach socjalnych personelu, mycie podłogi oraz wymianę/dezynfekację narzędzi/sprzętu.
7. Ograniczenie wystroju gabinetu do minimum, pozostawienie jak największej ilości powierzchni możliwych do szybkiego zdezynfekowania.
8. Zapewnienie w miarę możliwości wietrzenia nieklimatyzowanych pomieszczeń.
9. Zaleca się rezygnację z serwowania napojów.
10. Dodatkowo zaleca się: usunąć testery, warto mieć wizualne instrukcje stosowania produktu i jego korzystnego działania dla klienta, zastąpić przybory / narzędzia / akcesoria wielokrotnego zastosowania przyborami / narzędziami / akcesoriami jednorazowymi, z wyłączeniem narzędzi które będą poddane sterylizacji.
11. Umawianie wizyt zdalnie przez Internet/telefon.
12. Umieszczenie na internetowej stronie gabinetu, w mediach społecznościowych, w aplikacjach mobilnych komunikatu o przyjętych metodach pracy i środkach ochrony.
13. Zabezpieczenie urządzenia wykorzystywanego podczas zabiegu; każdorazowo dezynfekcja panelu sterowania urządzenia, jeżeli urządzenie na to nie pozwala opcjonalnie foliowanie panelu urządzenia jeśli nie zakłóca to jego pracy.

Źródło: [9]

Tabela 3 Wytyczne Ministerstwa Rozwoju i GIS opublikowane w celu wypracowania procedury zapobiegawczej: podejrzenie zakażenia koronawirusem pracownika gabinetu świadczącego usługi kosmetyczne i estetyczne w trakcie epidemii SARS-CoV-2 w Polsce.

1. Pracownicy/obsługa gabinetu powinni zostać poinstruowani, że w przypadku wystąpienia niepokojących objawów nie powinni przychodzić do pracy, powinni pozostać w domu i skontaktować się telefonicznie ze stacją sanitarno-epidemiologiczną, oddziałem zakaźnym, a w razie pogarszania się stanu zdrowia zadzwonić pod nr 999 lub 112 i poinformować, że mogą być zakażeni koronawirusem.
2. Zaleca się bieżące śledzenie informacji Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministra Zdrowia, dostępnych na stronach www.gis.gov.pl lub www.gov.pl/web/koronawirus/ , a także obowiązujących przepisów prawa.
3. W przypadku wystąpienia u pracownika wykonującego swoje zadania na stanowisku pracy niepokojących objawów sugerujących zakażenie koronawirusem należy niezwłocznie odsunąć pracownika od pracy i odesłać transportem indywidualnym (własnym lub sanitarnym) do domu lub w przypadku gdy jest to niemożliwe, pracownik powinien oczekiwać na transport w wyznaczonym pomieszczeniu, w którym jest możliwe czasowe odizolowanie od innych osób.
4. W przypadku, gdy nie ma możliwości przeznaczenia pomieszczenia dla osoby podejrzanej o zakażenie, należy wydzielić miejsce w którym osoba ta bezpiecznie poczeka na transport w odległości min. 2 m od pozostałych osób.
5. Należy wstrzymać przyjmowanie klientów, powiadomić właściwą miejscowo powiatową stację sanitarno-epidemiologiczną i stosować się ściśle do wydawanych instrukcji i poleceń.
6. Zaleca się ustalenie obszaru, w którym poruszają się i przebywał pracownik, przeprowadzenie rutynowego sprzątnięcia, zgodnie z procedurami gabinetu oraz zdezynfekowanie powierzchni dotykowych (klamki, poręcze, uchwyty itp.).
7. Rekomendowane jest stosowanie się do zaleceń Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego przy ustalaniu, czy należy wdrożyć dodatkowe procedury biorąc pod uwagę zaistniały przypadek.

Źródło: [8]

Tabela 4 Wytyczne Ministerstwa Rozwoju i GIS opublikowane w celu wypracowania procedury postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia koronawirusem u klienta gabinetu świadczącego usługi kosmetyczne i estetyczne w trakcie epidemii SARS-CoV-2 w Polsce.

1. W przypadku stwierdzenia wyraźnych oznak choroby, jak uporczywy kaszel, złe samopoczucie, trudności w oddychaniu, osoba nie powinna zostać wpuszczona na teren obiektu. Powinna zostać poinstruowana o jak najszybszym zgłoszeniu się do najbliższego oddziału zakaźnego celem konsultacji z lekarzem, poprzez udanie się tam transportem własnym lub telefoniczne powiadomienie pod numerem 999 albo 112.
2. Zgłoszenie incydentu do kierownictwa obiektu, co umożliwi obsłudze ustalenie obszaru, w którym poruszała się i przebywała osoba, przeprowadzenie rutynowego sprzątnięcia, zgodnie z procedurami obiektu oraz zdezynfekowanie powierzchni dotykowych (klamki, poręcze, uchwyty itp.).
3. Ustalenie listy pracowników oraz klientów obecnych w tym samym czasie w częściach obiektu, w których przebywał klient i zalecenie stosowania się do wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego dostępnych na stronie www.gov.pl/web/koronawirus/ oraz gis.gov.pl , odnoszących się do osób, które miały kontakt z zakażonym. Terminarz wizyt wraz z danymi kontaktowymi klientów oraz ankiety kwalifikacji do usługi należy przechowywać w miejscu niedostępnym dla osób postronnych, najlepiej pod kluczem przez okres 30 dni od dnia usługi.

Źródło: [9]

ZAKOŃCZENIE

Wiele gabinetów oraz salonów kosmetycznych wprowadziło dodatkowe środki bezpieczeństwa dla komfortu klientów oraz swoich pracowników, takich jak stosowanie urządzeń emitujących promieniowanie UVC, czy ozonowanie powietrza, których działanie wykazuje właściwości bakterio-, grzybo- i wirusobójcze. Każde podjęte działanie mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa klientów, a także pracowników jest bardzo cenne. Należy pamiętać, że w gabinecie kosmetycznym czy fryzjerskim oprócz koronawirusa możemy spotkać również inne niebezpieczne mikroby. Kwestie dezynfekcji i sterylizacji powinny być przypominane i egzekwowane nie tylko w trakcie pandemii, ale przez cały rok dla bezpieczeństwa klientów, pracowników i ich rodzin.

LITERATURA

- Świątkowska B. Zagrożenia zawodowe pracowników opieki zdrowotnej. Co wiemy i co możemy zrobić? Probl Hig. Epidemiol 2010, vol. 91(4): 522-529.
- Kukułowicz A. Higieniczne aspekty usług kosmetycznych. Medycyna środowiskowa 2016, vol. 19(1): 37-42.
- Kordus K, Rymarczyk-Kapuścik A. Zastosowanie środków dezynfekcyjnych w gabinetach kosmetycznych w świetle obowiązującego prawa. Estet. Med. Kosmetol 2011, vol. 1(1): 27-33.
- Szewczyk E. Diagnostyka laboratoryjna. Wyd. PWN, Warszawa 2013.
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz.1239).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 433).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r. poz. 491).
- www.gov.pl/web/rozwoj/salony-kosmetyczne (dostęp 24.05.2020).
- www.gov.pl/web/rozwoj/salony-fryzjerskie (dostęp 24.05.2020).
- Seyfriedowa H. Nowo pojawiające się czynniki zakaźne. [w:] Brojer W. Czynniki zakaźne przenoszone przez krew. Wyd. Oinpharma Sp. z o.o. Warszawa 2008: 187-191.
- Pyrc K. Ludzkie koronawirusy. Postępy Nauk Medycznych, t. XXVIII, nr 4B, 2015: 48-54.
- Hilgenfeld R, Peiris M. From SARS to MERS: 10 years of research on highly pathogenic human coronavirus. Antiviral Research 100 2013: 286-295.
- Pejsak Z, Tarasiuk K, Tokarz-Deptuła B. Wybrane dane na temat zakażeń koronawirusami, ze szczególnym uwzględnieniem SARS-CoV-2. Med. Weter. 2020, vol. 76(5): 258-262.
- Stadler K, Masignani V, Eickmann M, Becker S, Abrignani S, Klenk HD, Rappoli R. SARS – beginning to understand a new virus. Nature Reviews Microbiology 2003, vol. 1: 209-218.
- <https://www.filozofiaprzyrody.pl/koronawirus-sars-cov-2-i-choroba-covid-19-co-musisz-wiedziec/> (dostęp 29.05.2020).

CITE / SPOSÓB CYTOWANIA

Bednarek M. Aktualne zagrożenia mikrobiologiczne w gabinetach kosmetycznych oraz wytyczne dotyczące postępowania. Aesth Cosmetol Med. 2020;9(3):301-304.